

ALIZA ZADOVOLJSTVA UČENIKA EKONOMSKE I BIROTEHNIČKE ŠKOLE BJELOVAR PROVOĐENJEM ERASMUS+ PROJEKTA

Gabriela Kralj Bartovčak, mag. oec.

Ekonomска i birotehnička škola Bjelovar

Poljana dr. Franje Tuđmana 9, 43000 Bjelovar, Hrvatska

Tel.: +385916179442, E-mail: gabrielakralj@gmail.com

Marija Dušek, dipl. oec.

Ekonomска i birotehnička škola Bjelovar

Poljana dr. Franje Tuđmana 9, 43000 Bjelovar, Hrvatska

Tel.: +38598833347, E-mail: marija.dusek@gmail.com

SAŽETAK

Ovim znanstvenim radom analizira se uspješnost provedene Erasmus+ mobilnosti „Svi za struku, struka za sve!“ Ekonomske i birotehničke škole Bjelovar s ciljem mogućnosti identificiranja i uvođenja novih postupaka kojima se odgojno-obrazovne ustanove trebaju prilagoditi da bi učenicima omogućile kvalitetnije obrazovanje za poduzetništvo i veću konkurentnost na tržištu rada. Polazišna hipoteza bila je: „Da bi učenici stekli poduzetničke kompetencije kojima će uspješnije konkurirati na tržištu rada, poželjno je da odgojno-obrazovne ustanove omoguće učenicima međunarodno obavljanje stručne prakse“. S tim je ciljem prijavljen i realiziran Erasmus+ projekt „Svi za struku struka za sve!“ u kojem je sudjelovalo 26 učenika drugih, trećih i četvrtih razreda, smjer ekonomist i upravni referent. Razvojem tehnologije mijenjaju se temelji za mnoga zanimanja kao i okružje za razvoj poduzetničkih vještina koje su potrebne učenicima kako bi bili što konkurentniji na tržištu rada. Primjer dobre prakse je Ekonomska i birotehnička škola Bjelovar koja je uspješno implementirala Erasmus+ mobilnost u obrazovni proces i uspješno savladala izazove prve Erasmus+ mobilnosti. Nakon uspješno realizirane mobilnosti, provedena je anketa među učenicima koji su sudjelovali u projektu, a obuhvaćala je pitanja o njihovom stavu prema rezultatima realizirane aktivnosti. Pri obradi i prezentaciji podataka značajnih za temu znanstvenog rada korištene su različite metode znanstvenog istraživanja kao što su: metoda analize i sinteze, metoda komparacije, metoda klasifikacije, metoda indukcije i dedukcije, metoda deskripcije i metoda kompilacije. Prema empirijskom istraživanju većina ispitanika smatra kako je Erasmus+ mobilnost pridonijela povećanju njihovih poduzetničkih vještina, stručnih kompetencija, razvoju samopouzdanja te je utjecala na razvoj poduzetničkih ideja. Iz dobivenih rezultata možemo zaključiti da učenici smatraju kako je Erasmus+ mobilnost učenika iznimno korisna te bi mogla predstavljati važan element u obrazovanju za poduzetništvo. Istraživanjem je potvrđena radna hipoteza.

Ključne riječi: „Erasmus+ mobilnost“; „obrazovanje za poduzetništvo“; „konkurentnost na tržištu rada“

1. UVOD

Obrazovanje za poduzetništvo danas postaje sve važnije u globaliziranom društvu koje obiluje kreativnošću, inovacijama i tehnološkim napretkom. Poduzetnici su oni koji stvaraju nova radna mjesta i potiču gospodarski razvoj. Način na koji se to može postići je upravo kroz obrazovanje za poduzetništvo. Sve više odgojno-obrazovnih ustanova uvodi razne programe koji potiču razvoj poduzetničkih kompetencija i vještina kod učenika. Obrazovanje koje stvara poduzetničke kompetencije potiče kreativnost, stvaralački duh i razvija vještine potrebne za pokretanje vlastitog poduzetničkog pothvata ili za rad u poslovnim organizacijama te doprinosi ekonomskom razvoju društva u cjelini.

Erasmus+ program Europske unije predstavlja ključni alat za poticanje mobilnosti i internacionalizacije u području obrazovanja te nudi mogućnosti za sudjelovanje u projektima koji se bave upravo obrazovanjem za poduzetništvo. Odgojno-obrazovne ustanove temelj su društva, a nastavnici su primjer mladima. Vrlo je važan pozitivan stav nastavnika prema sudjelovanju u provođenju projekata jer se upravo na taj način može utjecati na motivaciju učenika i njihovu predanost radu.

Ekomska i birotehnička škola Bjelovar prepoznala je potencijal Erasmus+ projekata i uspješno ih implementirala u svoj obrazovni proces kako bi svojim učenicima osigurala bolju konkurentnost na tržištu rada. U školskoj godini 2021./2022. proveden je Erasmus+ projekt pod nazivom „Svi za struku, struka za sve!“ koji je omogućio učenicima stjecanje dodatnih poduzetničkih kompetencija kroz obavljanje dvotjedne stručne prakse u Irskoj. Nakon provedbe projektnih aktivnosti napravljena je analiza zadovoljstva učenika Ekonomsko i birotehničke škole Bjelovar provođenjem Erasmus+ projekta.

Empirijsko istraživanje provedeno je pomoću anketnog upitnika na uzorku od 26 učenika, sudionika projekta. Na temelju analize učeničkih odgovora došlo se do zaključka o zadovoljstvu učenika provedenim Erasmus+ projektom.

2. ERASMUS+ OBRAZOVANJE ZA PODUZETNIŠTVO

Tijekom razvoja znanosti o poduzetništvu došlo je do promjene u definiranju samog pojma tko je zapravo poduzetnik, a što je poduzetništvo. Jedna od najranijih definicija spominje se još u srednjem vijeku i mijenja se kroz vrijeme. Danas postoji mnogo definicija poduzetnika i poduzetništva, no ni jedna nije univerzalno prihvaćena. Može se zaključiti da se u većini definicija o poduzetniku govori o preuzimanju inicijative, organiziranju društvenih, ekonomskih mehanizama i resursa u efektivnom smjeru i na kraju prihvaćanje rizika (Hisrich et al., 2008).

Prema Kolakoviću (2006:2) poduzetništvo je „kreacija inovativne ekomske organizacije (ili mreže organizacija) radi stjecanja dobiti ili rasta u uvjetima rizika i nesigurnosti“. Poduzetništvo je cijenjeno u cijelom svijetu zbog svoje usmjerenoosti prema povećanju dobiti, a istovremeno dolazi i do povećanja gospodarskog rasta i razvoja neke zemlje. Postoje brojne prednosti za pojedince koji se bave uspješnim poduzetništvom. Osim finansijske stabilnosti, važno je napomenuti da pojedinci imaju priliku raditi ono što vole, mogu ostvariti svoj puni potencijal i doprinijeti razvoju društva u zajednici u kojoj djeluju (Kolaković, 2006).

Već 36 godina program Europske unije, pod današnjim nazivom Erasmus+, promiče obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport. Program nudi mogućnosti za mobilnost učenika, mobilnost nastavnika i međunarodnu suradnju za visoko obrazovanje, strukovno obrazovanje i osposobljavanje, školsko obrazovanje, obrazovanje odraslih, mlade i sport (EC, 2023).

Mnogobrojne mogućnosti koje pružaju Erasmus+ projekti, a koje su usmjerenе na učenike strukovnog usmjerjenja, uvelike doprinose povećanju poduzetničkih kompetencija i razvoju cjeloživotnog obrazovanja za poduzetništvo. Zbog sve izazovnijih situacija u gospodarstvu odgojno-obrazovne ustanove igraju važnu ulogu u povećanju konkurentnosti svojih učenika na tržištu rada. Uloga strukovnih odgojno-obrazovnih ustanova je omogućiti učenicima promjene u sposobnostima, vještinama i usvajanju ishoda učenja.

Kada se govori o tržištu rada, podrazumijeva se europska dimenzija i otvorenost granica Europske unije koja pruža različite dobrobiti kod traženja posla uključujući veći izbor poslodavaca, bolje uvjete rada i višu plaću. S druge strane ne treba zanemariti činjenicu da je ponuda rada u Europskoj uniji veća nego u Republici Hrvatskoj, a samim time veća je i konkurenca. Odgojno-obrazovne ustanove igraju važnu ulogu u povećanju konkurentnosti svojih učenika na tržištu rada u kojoj one trebaju motivirati i poticati učenike na osobni razvoj i učenje.

Nacionalnim kurikulumom za zanimanje ekonomist nije predviđeno obavljanje stručne prakse te se postavljaju pitanja: „Kako onda u ovim izazovnim vremenima pripremiti učenike ekonomске škole za tržište rada?“ i „Kako će oni konkurirati na europskom tržištu rada sa završenom strukovnom školom bez ijednog dana obavljene stručne prakse u poslovnim organizacijama?“ Vodeći se tim pitanjima, Ekonomski i birotehnička škola Bjelovar prepoznaла je potencijal Erasmus+ projekata i uspješno ih implementirala u svoj obrazovni proces kako bi svojim učenicima osigurala bolju konkurentnost na tržištu rada. S obzirom da se tehnologija i znanost konstantno mijenjaju, došlo je i do modifikacije u vještinama koje jedan uspješan, budući poduzetnik treba imati.

Ekonomski i birotehnička škola Bjelovar provedbom prvog Erasmus+ projekta „Svi za struku, struka za sve!“ omogućila je učenicima mogućnost za povećanjem poduzetničkih kompetencija kroz obavljanje dvotjedne stručne prakse u Irskoj.

Tijekom perioda učeničkih mobilnosti učenici su radili na otvaranju i organiziranju vježbeničkih tvrtki na osnovi vlastitih ideja. Tijekom cijelog procesa pripreme i mobilnosti naglasak je bio na društveno odgovornom poslovanju i principima održivog razvoja te na digitalizaciji poslovanja kao horizontalnim prioritetima usklađenima s novim programskim razdobljem Europske unije. Učenici su imali priliku surađivati sa stručnjacima koji dolaze iz realnog poslovnog svijeta gdje su dobili priliku za razgovor i savjete iz područja ekonomije kao što su poduzetništvo, financije, gospodarstvo i marketing te su dobili povratnu informaciju o znanjima i vještinama potrebnima za što kvalitetniji ulazak na europsko tržište rada.

Izravna suradnja s predstvincima poslovnog sektora kroz praktičan rad i prijenos znanja i vještina značajno je pridonijela kvaliteti strukovnog obrazovanja naših učenika koji su poboljšali znanje stranog jezika, povećali digitalne kompetencije, pokazali više samoinicijative i poduzetnosti te povećali svoju samostalnost i samopouzdanje. Sudjelovanjem u projektu učenici su pokazali međukulturalnu osviještenost te se bolje upoznali s europskim projektima i vrijednostima Europske unije. Kao rezultat provedbe aktivnosti projekta oče-

kuje se da učenici koji su bili uključeni u projekt ostvare priliku za napredak u karijeri i veću konkurentnost na tržištu rada.

3. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE ZADOVOLJSTVA UČENIKA EKONOMISKE I BIROTEHNIČKE ŠKOLE BJELOVAR PROVOĐENJEM ERASMUS+ PROJEKTA

U Ekonomskoj i birotehničkoj školi Bjelovar istraživanje je provedeno u travnju 2022. godine. U istraživanju su sudjelovali učenici smjera ekonomist i upravni referent koji su sudjelovali u prvom Erasmus+ projektu škole pod nazivom „Svi za struku, struka za sve!“

3.1. Predmet i cilj rada

Predmet rada je analizirati aktivnosti i učinke Erasmus+ mobilnosti učenika u obrazovanju za poduzetništvo na primjeru Ekonomске i birotehničke škole Bjelovar.

Cilj rada je identificirati i uvesti nove postupke kojima se odgojno-obrazovne ustanove moraju prilagoditi da bi učenicima omoguće kvalitetnije obrazovanje za poduzetništvo i veću konkurentnost na tržištu rada.

3.2. Hipoteza rada

Na temelju postavljenog predmeta i cilja istraživanja definira se sljedeća hipoteza: da bi učenici stekli poduzetničke kompetencije kojima će uspješnije konkurirati na tržištu rada, poželjno je da odgojno-obrazovne ustanove omoguće učenicima međunarodno obavljanje stručne prakse.

3.3. Istraživačka pitanja

Tijekom provedbe Erasmus+ projekta uočena je potreba za ispitivanjem stavova učenika o provedenoj mobilnosti te su kreirana sljedeća istraživačka pitanja:

1. Kakve su reakcije učenika na sudjelovanje u Erasmus+ mobilnosti?
2. Kakvi su stavovi učenika o povećanju konkurentnosti na tržištu rada poslije obavljenе Erasmus+ mobilnosti?
3. Kako je Erasmus+ mobilnost utjecala na povećanje samopouzdanja kod učenika sudionika?
4. Na koji način će Erasmus+ mobilnost dugoročno utjecati na obrazovanje za poduzetništvo?

3. 4. Metode istraživanja

Pri obradi i prezentaciji podataka značajnih za temu znanstvenog rada korištene su različite metode znanstvenog istraživanja kao što su: metoda analize i sinteze, metoda komparacije, metoda klasifikacije, metoda indukcije i dedukcije, metoda deskripcije i metoda komplikacije.

Za izradu znanstvenog rada korišteni su primarni i sekundarni izvori podataka. Sekundarni podaci prikupljeni su proučavanjem literature (knjige, znanstveni članci, internet izvori) i iz dostupnih baza podataka pomoći kojih je opisan pojam, značenje i utjecaj Erasmus+ mobilnosti učenika u obrazovanju za poduzetništvo.

Empirijskim istraživanjem, odnosno metodom anketiranja, prikupili su se i analizirali primarni izvori podataka. Istraživanje je usmjereni na analizu stavova učenika o pozitivnim učincima sudjelovanja u Erasmus+ mobilnostima u obrazovanju za poduzetništvo na primjeru Ekonomске i birotehničke škole Bjelovar.

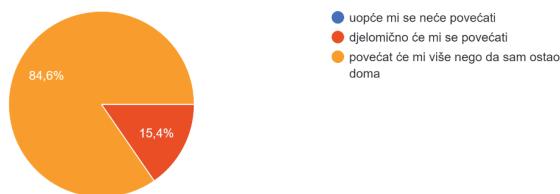
3.5. Prikaz i analiza rezultata

Istraživanje je provedeno na ukupno 26 ispitanika. Od ukupnog broja ispitanika, 17 ispitanika je ženskog, a 9 ispitanika je muškog spola. Odnosno, 65,00% ispitanika je ženskog spola, dok je 35,00% muškog spola. Anketni upitnik bio je usmjeren na pitanja otvorenog tipa, pitanja sa skalom procjene od 1 do 5 te pitanja s višestrukim odabirom. Ispitanici su trebali navesti jednu najvažniju prednost mobilnosti u Irskoj.

- anketno pitanje* – Na pitanja o prednostima mobilnosti 30,70% ispitanika navodi povećanje znanja o pokretanju vlastitog poduzetničkog posla i proširenje znanja u struci. Nadalje, 23,10% ispitanika navodi iskustvo koje su stekli na mobilnosti, dok njih 11,50% svoj odgovor povezuje s timskim radom, a 11,50% sa stjecanjem novih prijatelja i novih poznanstava.
- anketno pitanje* – U odgovorima gdje su ispitanici trebali navesti jedan najveći nedostatak mobilnosti u Irskoj, 54,00% ispitanika navodi kako nema nedostataka, dok 31,00% ispitanika navodi kao najveći nedostatak razlike između njihovog i našeg načina prehrane.
- anketno pitanje* – Rezultati istraživanja pokazali su kako 84,60% ispitanika smatra da će im vještine, tehnike, saznanja i iskustva koja su stekli na mobilnosti u Irskoj povećati osobnu konkurentnost na tržištu rada, dok 15,40% ispitanika smatra da će im se djelomično povećati, kao što je vidljivo na slici 1.

Slika 1. Znanje i vještine stečene tijekom mobilnosti

Smatrate li da će vam vještine, tehnike, saznanja i iskustva koja ste stekli na mobilnosti u Irskoj povećati osobnu konkurentnost na tržištu rada?
26 odgovora

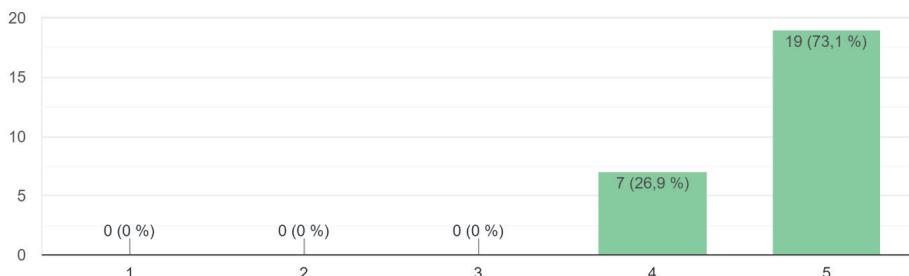
Izvor: Vlastito istraživanje

4. *anketno pitanje* – Skalom procjene od 1 do 5 ispitanici su trebali ocijeniti stupanj utjecaja mobilnosti na njihovo samopouzdanje, s tim da je ocjena 1 bila najniži utjecaj, a ocjena 5 najviši utjecaj. Od ukupnog broja ispitanika, njih 73,10% ocjenjuje ocjenom 5 utjecaj mobilnosti na njihovo samopouzdanje, dok 26,90% ispitanika ocjenjuje utjecaj mobilnosti na njihovo samopouzdanje ocjenom 4, kao što je vidljivo na slici 2.

Slika 2. Utjecaj mobilnosti na samopouzdanje učenika

Ocjrenom od 1 do 5 ocjeni kako je mobilnost utjecala na tvoje samopouzdanje.

26 odgovora

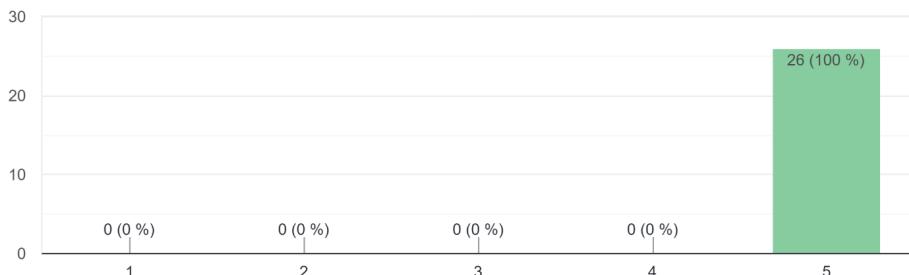
Izvor: Vlastito istraživanje

5. *anketno pitanje* – Na jedno od pitanja otvorenog tipa iz anketnog upitnika ispitanici su trebali navesti dugoročna očekivanja od Erasmus+ projekta. Odgovori ispitanika su usmjereni na povećanje znanja i strukovnih vještina koje će moći primijeniti u budućnosti te im generalno olakšati pronađazak posla ili ih bolje pozicionirati od drugih.
6. *anketno pitanje* – Posljednje pitanje u anketnom upitniku bilo je usmjereno na ocjenu ispitanika provedenim projektom „Svi za struku, struka za sve!“. Svi ispitanici, 26 učenika, ocijenili su projekt ocjenom odličan, kao što je vidljivo na slici 3.

Slika 3. Ocjena projekta „Svi za struku, struka za sve!“

Ocjrenom od 1 do 5 ocjeni projekt "Svi za struku, struka za sve!"

26 odgovora

Izvor: Vlastito istraživanje

4. GLAVNI REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Istraživanje je pokazalo da su reakcije učenika na prednosti Erasmus+ mobilnosti izrazito pozitivne i da je većina odgovora usmjerena na timski rad, povećanje iskustva, znanja, stručnih kompetencija, stjecanje novih prijatelja i poznanstava. Najveći broj učenika, njih 30,70%, smatra kako im se povećalo znanje o pokretanju vlastitog poduzetničkog posla. Učenici smatraju da je jedan najveći nedostatak Erasmus+ mobilnosti bila razlika između njihovog i našeg načina prehrane.

Većina učenika, njih 84,60%, smatra da će im tehnike, saznanja i iskustva koja su stekli na Erasmus+ mobilnosti u Irskoj povećati osobnu konkurentnost na tržištu rada. Učenicima su se povećale poduzetničke kompetencije jer su radili deset radnih dana po osam sati dnevno na otvaranju i organiziranju vježbeničkih tvrtki na osnovi vlastitih ideja.

Istraživanje je pokazalo da odlazak na Erasmus+ mobilnost povećava samopouzdanje kod učenika sudionika, što smatra 73,10% učenika Ekonomске i birotehničke škole Bjelovar. Nakon povratka s Erasmus+ mobilnosti učenici imaju veće samopouzdanje zbog novih iskustava i postignuća.

Odgovori ispitanika usmjereni na dugoročni utjecaj Erasmus+ mobilnosti na obrazovanje za poduzetništvo ukazuju na to kako učenici smatraju da će stečeno znanje i strukovne vještine koje su stekli moći primijeniti u budućnosti te će im to generalno olakšati prona-lazak posla ili ih bolje pozicionirati od drugih što za njih zapravo znači veću konkurentnost na tržištu rada.

Pri ocjeni (ili kod ocjene) zadovoljstva učenika projektom „Svi za struku, struka za sve!“ Ekonomске i birotehničke škole Bjelovar 100,00% učenika, njih 26, ocijenilo je projekt najvišom ocjenom odličan.

5. ZAKLJUČAK

Obrazovanje za poduzetništvo ključan je čimbenik suvremenog obrazovnog sustava koji ima za cilj stvoriti i razviti poduzetničke kompetencije i vještine učenika da bi bili što konkurentniji na tržištu rada. Mnogobrojne mogućnosti koje pružaju Erasmus+ projekti, a koje su usmjerene na učenike strukovnog usmjerjenja, uvelike doprinose povećanju poduzetničkih kompetencija i razvoju cijeloživotnog obrazovanja za poduzetništvo. Odgojno-obrazovne ustanove igraju važnu ulogu u povećanju konkurentnosti svojih učenika na tržištu rada kojom trebaju motivirati i poticati učenike na osobni razvoj i učenje.

Ekonomска i birotehnička škola Bjelovar uspješno je provela prvi Erasmus+ projekt „Svi za struku, struka za sve!“ i time omogućila učenicima razvoj poduzetničkih vještina i kompetencija, stjecanje znanja i iskustava u internacionalnom okruženju te razvoj međukulturalnih i jezičnih vještina.

Istraživanje je pokazalo da su reakcije učenika na prednosti Erasmus+ mobilnosti izrazito pozitivne i da je većina odgovora usmjerena na timski rad, povećanje iskustva, znanja, stručnih kompetencija, stjecanje novih prijatelja i poznanstava. Istraživanje je pokazalo da odlazak na Erasmus+ mobilnost povećava samopouzdanje kod učenika sudionika zbog novih iskustava i postignuća. Učenici su iznimno zadovoljni provedbom projekta i svi su ga ocijenili najvišom ocjenom odličan.

Dugoročni utjecaj Erasmus+ mobilnosti na obrazovanje za poduzetništvo ukazuje na to kako učenici smatraju da će stečeno znanje i strukovne vještine koje su stekli moći primijeniti u budućnosti te će im generalno olakšati pronađak posla ili ih bolje pozicionirati od drugih što za njih zapravo znači veću konkurentnost na tržištu rada.

Analizom je potvrđena radna hipoteza koja je glasila: da bi učenici stekli poduzetničke kompetencije

kojima će uspješnije konkurirati na tržištu rada, poželjno je da odgojno-obrazovne ustanove omoguće učenicima međunarodno obavljanje stručne prakse.

ANALYSIS OF THE STUDENTS' SATISFACTION WITH THE IMPLEMENTATION OF THE ERASMUS+ PROJECT AT THE SCHOOL OF ECONOMICS AND OFFICE TECHNOLOGY OF BJELOVAR

Gabriela Kralj Bartovčak

Ekonomski i birotehnička škola Bjelovar

Poljana dr. Franje Tuđmana 9, 43000 Bjelovar, Croatia

Phone: +385916179442, E-mail: gabrielakralj@gmail.com

Marija Dušek

Ekonomski i birotehnička škola Bjelovar

Poljana dr. Franje Tuđmana 9, 43000 Bjelovar, Croatia

Phone: +38598833347, E-mail: marija.dusek@gmail.com

ABSTRACT

This scientific work analyses the success of the implemented Erasmus+ mobility "No Fears – We've Got Skills!" of the Bjelovar School of Economics and Office Technology. The school identifies and introduces new procedures that educational institutions should adopt to provide students with a better education for entrepreneurship and greater competitiveness in the labour market. The starting hypothesis was: "Acquire entrepreneurial competencies that will make students more competitive and successful in the labour market, educational institutions should enable them to carry out professional practice internationally". With this goal in mind, the Erasmus+ project "No Fears – We've Got Skills!" was applied for and realised, in which 26 students of the second, third and fourth grades, majoring in economics and administrative offices, participated. The development of technology changes the foundations for many professions and the environment for developing entrepreneurial skills that students need in order to be as competitive as possible in the labour market. An example of good practice is the Bjelovar School of Economics and Office Technology, which successfully implemented Erasmus+ mobility in the educational process and overcame the challenges of the first Erasmus+ mobility. After the successfully realised mobility, a survey was conducted among the students who participated in the project. It included questions about their attitude towards the results of the acknowledged activity. Various methods of scientific research were used in the processing and presentation of data relevant to the topic of the scientific work, such as the method of analysis and synthesis, the process of comparison, the practice of classification, the method of induction and deduction, the method of description and the form of compilation. According to empirical research, most respondents believe that Erasmus+ mobility contributed to the increase of their entrepreneurial skills, professional competencies and the development of self-confidence, and influenced the development of entrepreneurial ideas. From the obtained results, we

can conclude that the students think Erasmus+ student mobility is beneficial and could represent an essential element in entrepreneurship education. The research confirmed the working hypothesis.

Keywords: “Erasmus+ mobility”; “education for entrepreneurship”; “competitiveness on the labour market”

LITERATURA

1. Hisrich, R. D., Peters, M. P., Shepherd, D. A., (2011). Poduzetništvo. Zagreb: Mate d.o.o.
2. Kolaković, M., (2006). Poduzetništvo u ekonomiji znanja. Zagreb: Sinergija d.o.o.
3. Europska komisija. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr> (pristup 30. travanj 2023.)